

TIBBİ DÖKÜMANTASYON

KISA ÖZET

KOLAYAOOF

1. Ünite – Tıbbi Döküman ve Dökümantasyon Tanımı ve Tarihçesi

TIBBİ DÖKÜMAN VE DOKÜMANTASYONUN TANIMI

Sağlık kuruluşları (hastane, aile sağlığı veya toplum sağlığı merkezleri, dispanserler gibi...) insan sağlığını izlemekten sorumlu yerlerdir. Buralara başvuran sağlıklı veya hasta bireyler kendileri için gereken işlemlerden geçirilirler. Bu işlemler sonucunda bireye ait pek çok veri ortaya çıkar. Her sağlık kuruluşu tedavi ettiği tüm hastalara ait bilgileri saklamak zorundadır. Verileri saklamak hukuksal ve yasal açıdan olduğu kadar, akreditasyon açısından da gereklidir. İnsan sağlığını ilgilendiren konularda yapılan çalışmalardan elde edilen bu verileri bir düzen içinde gösteren belgelere **tıbbi döküman** denir. Tıbbi dökümanların bilimsel standartlara uygun olarak toplanması, düzenlenmesi ve saklanması işlemine ise **tıbbi dökümantasyon** adı verilir.

Kısaca tıbbi dökümanlar;

1. Hastanın hastalığının şekli ve tedavi sırasındaki seyrini belgeler
2. Tedavi eden hekim ve tedaviye katılan tüm birimlerin iletişimini sağlar
3. Hastayı daha sonra izleyecek sağlık çalışanlarına hasta ile ilgili bilgiyi verir.
4. Verilen sağlık hizmetinin kalitesini değerlendirmede kullanılır.
5. Hastanın, hekimin ve sağlık kuruluşlarının yasal haklarını korumada kullanılır.
6. Sağlık çalışanlarının eğitiminde kullanılır.
7. Tıbbi araştırmalar için veri kaynağıdır.
8. Halk sağlığı çalışmaları için veri kaynağıdır.
9. Maliyet ve finansal yönetim politikasını belirlemede kullanılır.

TIBBİ DÖKÜMANTASYONUN TARİHÇESİ

Tıbbi dökümantasyonun tarihçesi, tıp tarihi ile ilgili bilgi ve belgelerin geldiği ilk çağlara kadar uzanır. Bu belgeler sayesinde günümüzün bazı hastalıkları ile ilgili en eski tedavi yöntemleri hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Yazılı belgelere dayanmayan tıp olarak tanımlanan tarih öncesi dönem yazının bulunduğu (İ.Ö. 4000) tarihe kadar olan yaklaşık otuz altı bin yılı kapsamaktadır. Bu dönemin tıbbi hakkında bilgileri, tek hücreli canlıların var olduğu dönemden, ilk insan olarak kabul edilen Homosapiens'e kadar uzanan dilimde varolan hastalıklardan edinmekteyiz. Bu hastalıklarla ilgili bilgiler; hayvanların ve ilk insanların iskelet fosillerinden elde edilmektedir. Bunlar dışında efsaneler, hikâyeler çizimler ve inanışlar en fazla bilginin alındığı kaynaklardır.

Örneğin bazı mağara çizimleri organ veya diğer vücut parçalarının yerlerinden çıkarılması (ampütasyon) hakkında bilgi vermektedir. Bu bilgiler zamanla ilk yazılı materyallere dönüşmüştür. Sağlıkla ilgili ilk tarihi kayıtlar Sümer dönemindeki (MÖ 2100) kil tabletlerden günümüze ulaşmıştır. Ünlü Babil kralı Hamurabi kanunları (MÖ 2250) arasında tıp pratiği ile ilgili cezalara da rastlanmaktadır. Daha sonra, Asur Krallığı döneminde (MÖ 7.yy) rastlanılan sağlıkla ilgili kil tabletlerdeki bilgilerin kendilerinden önceki dönemlere ait bilgilerin kopyası olduğu zannedilmektedir. Süryanice yazılmış olan Asur belgelerinde;

Asurlu hekimlerin, Sümer formüllerinden ve reçetelerinden yararlandıkları görülmektedir. Mısırlılar döneminin papirüslerinin sağlık dökümantasyonu tarihi için çok önemli belgeler olduğu kabul edilir. Edwin Smith papirüsü (MÖ. 1600) başta kafa yaralanmaları olmak üzere, 48 farklı hastalığın belirtileri, muayene teknikleri, tanıları, büyü formülleri, duaları ve manipülasyonlarından bahsetmektedir. Ebers papirüsü (MÖ. 1550)) Mısır tıbbının günümüze kadar gelen en kapsamlı kanıtlarından biridir. Bir ders kitabı niteliğinde olup 9 bölüm, 500 madde ve 876 reçeteden oluşmuştur. Bölümlerinin başında kalp ile ilgili bölümü gelmekte olup, kalbi kan, gözyaşı, ter ve sperm dâhil tüm sıvıların taşındığı merkez olarak kabul eder. Anlaşıldığı kadarı ile böbrek çok bilinen bir organ değildir. Akıl hastalıkları içinde

depresyon ve demans (bunama) dâhil bilgiler gözlenir. Bunların dışında doğum kontrolü, gebelik, barsak hastalıkları, parazitler, göz hastalıkları, deri problemleri, diş tedavileri, apse ve tümör cerrahisi, kemik çıkıkları ve yanıklara da yer verilmiştir. Kahun'un jinekolojik papirüsü kadınların üreme ilgili hastalıklarının tedavisine yer verir. Otuz dört olgu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Eski Yunan medeniyetinde hastaların tedavi edildikleri Aesculapia adı verilen mabetlerin sütunları, buralarda kalan hastalara uygulanan teşhis ve tedaviler hakkında bilgi alınan yerler olmuştur. Bu mabetlerin Yunanistan dışında Anadolu ve Roma'da ki örneklerine de rastlanılmıştır. Buralara başvuran hastaların bir gece uyuduğu, daha çok ruhsal tedaviler uygulandığı, tanrıların reçeteleri ile iyileştikleri yazılı metinlerden anlaşılmaktadır. Yunan kentlerinden biri olan Epidaurus Aesculapia'sında MÖ 350 yılına ait hastaların isimleri, şikâyetleri, hastalıklarına yer verilmektedir. Bu hastalardan 70 tanesinin tamamen iyileştiği söylenmektedir. İyileşen hastaların hikâyeleri de tunç levhalara yazılarak tapınağın duvarına reklam için asılmaktadır. Cerrahi iyileşmelerin bazıları, karın apsesinin açılması, vuruğ sonrası vücutta kalan yabancı maddenin çıkarılması şeklindedir. Bu işlemler için hastalara opium adı verilen ve uykuyu (Yunanca 'da enkoimesis) sağlayarak işlemi kolaylaştıran maddelerin verildiğini de kaynaktan öğreniyoruz.

Günümüzde kullanılan birçok tıp terimi modern tıbbın babası kabul edilen Hipokrat ve onun takipçileri döneminden gelmektedir. Hipokrat hastalıkları akut (birden hızlı gelişen), kronik (yavaş gelişen), endemik (yaygın), epidemik (salgın) şeklinde sınıflamalarla tanımlamıştır. Göğüs cerrahisi ve bulgularını da ilk kez yazılı hale getirmiştir. Hipokrat iyi bir gözlemci olup, tüm gözlemlerini yazılı metinlere çevirmiştir. Hasta ile ilgili gözlemlerin kaydedildiği notlar ilk ciddi tıbbi dökümantasyon yöntemi olarak kabul edilir. Galen hastalarının nabız, tansiyon ve günlük gözlemlerinden elde ettiği notları da kitap haline getirmiştir İbn Sina (MS.980) hastalık ve sağlık düzeneklerinin nedenlerini sorgulamış büyük, küçük kan dolaşımını, kanın bedendeki görevini, doğum mekanizmasını açıklamış, sağlığın korunmasında, beden eğitimi, beslenme ve uyku işlevlerinin esas unsurlar olduğunu ileri sürmüştür. Kânun isimli eseri beş altı asır boyunca tıbbın ölçütü veya kutsal kitabı olarak benimsenmiştir.

Kânun beş ana kısımdadır.

- I. Genel konular (bu kısım daha ziyade felsefeye ayrılmıştır);
- II. Alfabetik sıraya göre basit ilaçlar;
- III. Baştan ayağa doğru lokal hastalıklar;
- IV. Ateş ve diğerleri gibi genel hastalıklar;
- V. Bileşik ilaçlar.

Kendisinden sonraki Doğu ve Batı filozoflarının çoğunu etkileyen İbn-i Sina, müzikle de ilgilenmiştir. 250Şyi aşkın yapıtının başlıcası olan İfa ve Kanun, felsefenin temel yapıtı sayılarak, uzun yıllar boyunca pek çok üniversitede okutulmuştur. Hint Uygarlığında günümüze ulaşan ve birçok tıbbi bilgileri içeren yazılı belgelerde, hastalıklar ve hastalıklarla ilgili koruyucu önlemler, çok sayıda bitkisel kökenli ilaçların hazırlanışı gelişmiş bir teknikle gerçekleştirilebilen katarakt, mesane taşına üretradan girişimde bulunma gibi cerrahi girişimler ve bu alanda geliştirdikleri duyarlı araçları içeren bilgiler mevcuttur. Dökümantasyonun en gerekli olduğu yerler olan hastanelerin geçmişi yine eski Yunan medeniyetlerine uzanır.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi Eski Yunanlılar, sağlık tanrısı Asklepios adına Anadolu'da kurdukları bazı tapınakları hem hastalar için tedavi ve dinlenme yeri, hem de doktorlar için bir eğitim merkezi olarak kullanırlardı. Mısır, Babil ve Hindistan'da da bu tip yerlere rastlamaktayız. Çok savaştan Roma'lular da hastaneler askerlere bakım verme yeri iken, MS 4. yüzyılda kurulan kilise hastaneleri tüm halka hizmet vermeye başladı. Tüm ortaçağ boyunca Avrupa'daki hastanelerin ya da latince adı ile hospitiumların çoğu manastırların yönetimi altında rahip ve rahibeler tarafından hizmet veren

TIBBİ DÖKÜMANTASYON

kuruluşlar halinde çalıştı. Daha çok da hac yolu üzerlerine kuruldu. ilk örneklerini Fransa'da görmeye başladığımız bu binalarda hastalara ait kayıtlarında tutulduğunu biliyoruz. Daha sonra Londra'da kurulan ve günümüzde de çalışan St. Bartholomew's Hospital hasta kayıtlarının tutulması, saklanması ve gizliliğinin korunması açısından önemli bir merkezdir. Amerika kıtasına baktığımızda, ilk hastaneler 1700 yıllarında liman yakınlarında kurulmuştur. Bu hastanelerde kayıtlar kısaltmalarla kullanılmıştır. Hastane kayıtlarını tutan ilk hastane Pennsylvania hastanesidir. Bu hastanenin sekreteri olan Benjamin Franklin tarafından hastaneye başvuran hastalara birer numara verilmiş olup, adları, adresleri, hastalıkları ve hatta bazı önemli vakalarda resimli açıklamaları kaydedilmiştir. Daha sonra kurulan New York hastanesinin kayıtlı bilgileri günümüz dosyalama yöntemine son derece benzemektedir. 1821 de Boston'da kurulan Massachusetts General Hospital kurulduğu ilk günden beri kayıtları var olan ilk sağlık kuruluşu iken, 1911 de kurulan Virginia hastanesi ise klinik kayıtları ayrı ayrı dosyalarda saklayarak arşivlemeye başlamıştır.

Buna karşın 20.yy başında Amerika Birleşik devletlerinde ki birçok hastane kayıtlama teknikleri açısından yetersiz görünmekteydi. Amerika hastaneler birliği (American Hospital Association-AHA) ilk kez 1902 yılında hastane kayıtlarının düzeni ve standartı ile ilgili bir toplantı düzenlemiştir. Buradaki amacın hasta bakımının iyileştirilmesi ve kalitenin artırılmasıdır. Bunu takip eden dönemlerde tüm hastanelerde her hasta için bir dosya tutma dönemi başlamıştır. Bazı hastanelerin, birbirine benzer hastalık ve tedavilerin kayıtlarını genel bir sınıflandırma çerçevesinde indekslemeye başladıkları görülmektedir.

Gelişmeler hastalıkların uluslar arası sınıflandırma listesi ile birlikte hastalık numaraları kullanılarak kodlanması sürecinin başlamasına neden olmuştur. El yazısı ve ortalama 6 sayfa ile başlayan hasta kayıtları, daha sonra daktilo ile yazılarak daha çok kalıcı olması sağlanmıştır. Bu kayıtlarda hastalık öyküsü ve muayenesine ilave olarak öz geçmiş, soy geçmiş, alışkanlıklar ve ameliyat sonuçları gibi eklemeler yapılmıştır. Hastanelerin standart hale getirilmesi ile ilgili en önemli çalışma Joint Commission on Accreditation of Hospital (JCAH) kurulumu ile başlar. Bu kuruluş hastanelerin akreditasyonu sağlamayı amaçlamıştır. Bu akreditasyon içinde hastane kayıtlamaları çok önemsenmiştir. Geçen yüzyılın son çeyreğinde gelişen bilişim teknikleri ise günümüzün kayıtlama, arşivleme, bilgiye her yerden ulaşması için dönüm noktasını oluşturmuştur.

5

Bu Özeti tamamladık,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/tibbi-belgeleme-ady212u?search=sak101u>